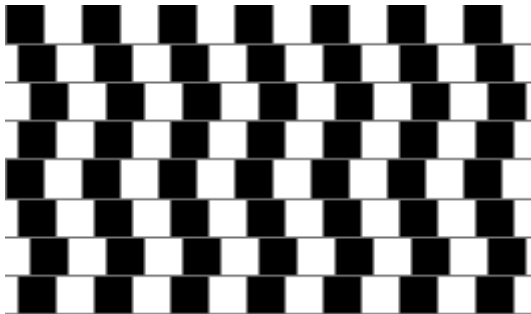

Naloga 3103A
ZMOTNE ZAZNAVE

ALI NAS ČUTI VARAJO?

---

1. Ali nas čuti varajo? Odgovor je da. Sicer zelo redko, ampak zaznavanje je v določenih okoliščinah lahko tudi zmotno.

- A. Preberi primera iluzij, ki sta nastali zaradi vpliva psiholoških dejavnikov. Ugotovi, kateri psihološki dejavnik (npr. potrebe, močna čustva, želje ...) je vplival na nastanek vsake od opisanih iluzij.

Otrok je sam doma. Ker mu je zvečer dolgčas, si ogleda grozljivko na TV. Ko skuša zaspati, sliši zvoke na stopnišču. Prestrašenemu se najprej zdi, da sliši tihe korake vlomilca, ko bolje prisluhne, pa ugotovi, da se je v hišo prikradla domača mačka.

Dekle si želi, da bi jo poklical fant, s katerim je bila včeraj na zmenku, zato ob vsakem podobnem zvoku 'sliši', da zveni njen telefon.

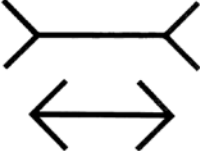
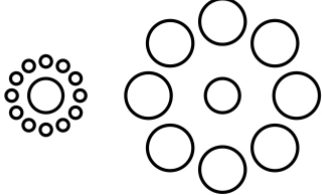
- B. Oglej si primer t.i. iluzije zlomljenega vesla (slika 1), ki je posledica fizikalnih dejavnikov, v tem primeru lomljenja svetlobe v vodi.

Slika 1: Svinčnik, potopljen v vodi, se nam zdi zlomljen.
 (Vir: http://janus.shc.edu.bz/in/Alberta_Rotary_TG/Student_Resources/courses/courses/elementary/math6/lessons/Lesson020.html)

- C. Poimenuj in opiši še kakšen primer iluzije, ki nastane zaradi fizikalnih dejavnikov.

- D. Zanimiv primer iluzij so tudi geometrične iluzije. Na spletu poišči [primer Muller-Lyerjevo iluzije](#) in jo preizkusi (npr. spletna stran 98 Visual Phenomena & Optical Illusions). Opiši jo (za primer je že opisana Ebbinghausova iluzija).

GEOMETRIČNA ILUZIJA	OPIS (Kaj zmotno zaznamo?)
<p>Muller-Lyerjeva iluzija</p> 	<p>VPRAŠANJE: Katera vodoravna črta je daljša – na risbi zgoraj ali na risbi spodaj?</p> <p>OPIS ILUZIJE:</p>
<p>Ebbinghausova iluzija</p> 	<p>VPRAŠANJE: Ali sta kroga v sredini na obeh risbah enaka ali je sredinski krog na levi večji?</p> <p>OPIS ILUZIJE: Kroga v sredini sta seveda na obeh risbah enaka, čeprav se nam zdi, da je tisti na levi večji.</p>
<p>Ime iluzije:</p>	<p>VPRAŠANJE:</p> <p>OPIS ILUZIJE:</p>

- E. Poišči še kakšno geometrično iluzijo (slike iluzij ali povezavo na spletno stran prilepi v tabelo) ter jo/jih kratko opiši.
- F. Presodi, kaj je skupnega vsem ponazorjenim in/ali opisanim iluzijam. Primerjaj z opredelitvijo iluzij v učbeniku Uvod v psihologijo.

2. Poleg iluzij uvrščamo med zmotne zaznave tudi halucinacije.

- A. Preberi v učbeniku razlago halucinacij. Za vsak opisan primer halucinacij zapiši, na katerem čutnem področju (npr. vidnem, slušnem, tipnem ...) se pojavljajo halucinacije.

»Po sobi je plaval tričetrt metra širok metulj. Krila so bila proti sredini modra, proti robu rjavkasta in s paralelnimi ornamenti. Komaj je ta izginil, že se je prikazal drugi manjši z rumenimi lisami, ki so spreminjale barvo v modro, rjavo, spet rumeno. Nato so se prikazali veliki krogi, drug v drugem in potem spirale, ki so se bliskovito vrtele v nasprotnih smereh ...«, je opisal svoja doživetja moški po zaužitju meskalina. (Milčinski, 1986)

Ženska z diagnozo shizofrenije pripoveduje, da sliši dve vrsti glasov: sovražne in prijazne. Prvi ji očitajo, da je zastrupila mater, da je cipa, da je tatica, ki je kradla knjige, vrečke, prtičke, drva in posodo. Prijazni glasovi pa jo tolažijo in ji razlagajo, da tako zasliševanje traja največ 14 dni ... (Milčinski, 1986)

Moški opisuje delirije, ki jih je doživljal ob pomanjkanju alkohola: »Prvič sem imel občutek, da mi letajo mušice in muhe okrog glave. Kljub prepričevanju, da mušic in muh ni, svoji ženi (sedaj bivša) nisem verjel ... V nadaljevanju sem delirij večkrat doživljal, a vsakič drugače. Imel sem različne privide: večkrat sem menil, da sem videl živali, zlasti kače, pa tudi nepoznane ljudi, ki jih v resnici ni bilo. ...« (Pikovnik in Fink, 2010)

B. Za vsak primer opisa halucinacij izpiši, zakaj so se halucinacije pojavile.

C. Razloži razliko med iluzijami in halucinacijami.

D. Presodi, ali fotografija (slika 2), ki jo je nekdo posnel na počitnicah, ponazarja iluzijo ali halucinacijo. Utemelji svoj odgovor.

Slika 2: Ali ladja lebdi v zraku? (Vir: <http://richardwiseman.files.wordpress.com/2012/04/boat2.jpg>)

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.